

STUDENTEN WEEKBLAD

6de JAARGANG.

N°. 34.

REDACTEUREN: D. A. DE FREMERY, N. G. KAM,
H. T. KARSTEN, D. M. G. KOCH, J. L. A. LEDEBOER,
M. J. GRANPRÉ MOLIÈRE, J. H. TELDERS.

DONDERDAG
22 SEPT. 1904.

Dit blad verschijnt Donderdags, behalve in de vacantiën. De abonnementsprijs is f 3,50, bij vooruitbetaling f 3,— per jaar. De jaargang loopt van 1 October tot 30 September.
De prijs der advertentiën is 10 cents per regel.

J. W. WALTMAN JR.
UITGEVER · DELFT

Inzendingen die Dinsdagmiddag 12 uur niet aan het redactie-adres zijn bezorgd, kunnen niet meer in het eerstkomend nummer worden opgenomen. Het adres voor redactie en administratie is: Binnenwatersloot 33.

Eerstvolgende REDACTIE-VERGADERING ten huize van den heer J. H. TELDERS
Spoorsingel 138, op Dinsdag 27 September, des middags om 4 uur.

Over den Groentijd.

Onze Delftsche Studentenmaatschappij doorleeft telken jare verschillende eigenaardige fasen van bestaan, die men er haast kenmerkend voor zou kunnen noemen. Deze maatschappij heeft ook de bijzonderheid van slechts negen maanden van een jaar te bestaan als een op zich zelf staande; de overige drie maanden is ze als volkomen opgelost in de gewone maatschappij, waar zij echter in begin September weer uitkristalliseert. Haar zomerslaap is dan afgelopen, haar rust geëindigd.

Van die verschillende fasen waarin ons leven zich hier uit, zijn er wel twee de eigenaardigste: het eerste, als begin van ieder jaar, de groentijd; het tweede, aan 't eind, als de helft van ons corps en bloc voor een examen zit. Deze laatste echter dreigt bij de mogelijke aanneming der nieuwe Hooger-Onderwijswet te verdwijnen. Delft zal dan een typische eigenaardigheid minder bezitten.

De groentijd blijkt nog altijd een groote ergernis voor buitenstaanders te zijn en de personen, die kritiek wenschen uit te oefenen op de studentenwereld, vallen haar ook altijd op dat punt aan. Dat komt omdat daar dingen in zijn waaraan onbekenden en ouderen meenen zich te moeten ergeren en omdat dat vreemde gebruik zoo in 't oog valt. En toch is het novitiat iets wat in de geheele burgermaatschappij ook bestaat als een grondvorm, die in telkens wisselende gedaante weerkeert als de inwijdingsperiode in een nieuw bestaan. Overal, op de fabriek, op school, in 't kantoor, bij leger en marine, bij vrijmetselaars, en zelfs vaak voor men in een kerkgenootschap wordt opgenomen, moet men een tijd van beproëving doormaken, voor er tot definitieve opname besloten wordt. Maar bij vele van deze bestaat het novitiat niet als een erkende vorm, maar gebeurt dan veelal achterbaks.

Doch, en dit is een van de grootste verdiensten van de studentencorpsen, bij ons is het onbewust in de maatschappij bestaande novitiat, officieel erkend als een vorm en gereguleerd. Wat anders in 't geniep zou gebeuren, waardoor gevolgen niet te overzien zouden zijn, is nu daardoor in 't licht gebracht, waardoor het helder voor ons komt te staan.

Nu, in 't volle licht kan men de fouten er van zien en is men in staat aan te wijzen de plaatsen waar mogelijke verbeteringen zijn aan te brengen. Verbeteren is mogelijk, afschaffen niet en zeer ongewenscht, en zou niet tot zijn doel leiden, want 't zou blijven bestaan, doch dan niet officieel en ongereguleerd. Want een zoo ingeworteld gebruik als het novitiat laat zich niet afschaffen. Zal zoo iets verdwijnen, dat moet het langzamerhand in onbruik raken, of de omstandigheden moeten zich zoo wijzigen dat het niet meer in zijn oude vorm bestaanbaar is.

Daarbij komt nog, dat wij veel te zelfstandig zijn, dan dat aanvallen van buitenstaanders den groentijd zou kunnen afschaffen. Wij genieten, als men daarbij vergelijkt het leven der studenten in 't buitenland, een groote mate van vrijheid, en willen die ook behouden, en wenschen daarom geen toezicht op onze gebruiken. Wij willen onze eigen zaken behandelen zooals ons dat goeddunkt. Wij stellen aanvallen, op onze gebruiken, gedaan uit eerlijke overtuiging en te goeder trouw, zeer op prijs en zullen ze zorgvuldig bestudeeren,

maar men moet niet vergeten, wij blijven onze eigen wetgevers en rechters.

Een voorwerp, dat iedereen bijna dagelijks gebruiken moet is een lucifer. Daarom verlang ik dat ik mij niet ieder oogenblik prik aan een ruw houtje, of een splinter ervan in mijn vingers krijg. Daar moet de fabrikant voor zorgen en dat gaat heel eenvoudig. Als de lucifers gesneden en gedroogd zijn, zoo zijn ze veel te ruw en te scherp, en zitten er veel te veel splinters aan, om zoo direct voor het gebruik gereed te zijn. Daarom worden ze met duizenden te gelijk gedaan in een grooten draaienden trommel. Daarin rollen ze over elkaar en glijden ze langs elkaar heen, en zoo schuren zij zich zelf dan voldoende glad. Zoo doet het leven ook met de menschen. Zij glijden in een grooten stroom langs elkaar, waardoor de scherpe punten en uitsteeksels der menschen bijgeslepen worden. Men behoeft nu niet met zich door dien stroom te laten sullen, tot men rolronde geworden is; maar wenschelijk is het, dat al te scherpe hoeken in dien stroom verdwijnen. Die stroom van 't leven gaat altijd door, vaak kalm en rustig. Maar wel mag men rekenen, dat die stroom wat vlugger gaat op de leeftijd dat men student is, want het leven als student is intensief. En met een lastig stuk begint het, want de groentijd mag men met recht een stroomversnelling noemen.

Als men nu het studentenleven en den groentijd met een stroom vergelijkt, kan men zeggen, dat protectie werkt als een stuwdam. Een goed aangelegde dam kan de stroom kalmeeren, doch is die dam te groot en verkeerd gelegd, dan zal de stroom langs den beschermden heen gaan, zonder te raken, zonder te deren, maar ook zonder te ververschen of te verfrisschen. De te sterk geprotegeerde is als een stilstaand water, als een doode arm van een rivier: allerlei vuil kan er in komen en verrotting veroorzaken.

De groentijd is niet alleen een novitiat, want een novitiat is een inwijding in de heerschende gebruiken, gewoonten en plechtigheden van een gezelschap of maatschappij; maar de groentijd is meer, want daarin zijn twee dingen erbij op de voorgrond getreden: de kennismaking en de verbetering, het zoo mogelijk verwijderen en uit het hoofd praten van gewoonten en ideeën die verderfelijk of verkeerd zijn; en daarbij het aanbrengen van nieuwe ideeën, het laten zien, dat er vaak nog zoo'n groote wereld van gedachten ligt buiten de sferen waarin de groen tot nu toe geleefd heeft. Dit laatste is ook een voordeel van den officieel erkenden groentijd. Want, waar men bij een niet erkenden officieusen groentijd er vrij zeker van zijn kan, dat deze ontaarden zou in een doelloos geplaag, voelt nu zich menigeen geroepen om eens ernstig met een groen over verschillende onderwerpen te praten en nauwkeurig te onderzoeken wat voor ideeën hij heeft. En dit zal zeer zeker een groote invloed ten goede kunnen hebben, als van de zijde van den ontgroener niet alle hoogere ontwikkeling mankeert.

Het belang van de kennismaking mag men ook niet uit het oog verliezen want bepaald gewenscht is het, als de groen dadelijk na de inauguratie het grootste deel der mede-corpsleden kent en niet dan pas aan de kennismaking moet beginnen. Vandaar, dat het verderfelijk werkt om door protectie dagen lang groenen aan de circulatie te onttrekken. Want hoe zelden ziet men het maar gebeuren, dat na den groentijd een pas-geinaugureerde toestapt op een

corpslid dien hij nog niet kent, om daarmee kennis te maken. En toch ware het wenschelijk dat dit veel meer gebeurde.

Ten slotte meen ik nog te moeten wijzen op een gebruik dat m.i. voor de studentenwereld zeer slecht werkt en waardoor vele treurige toestanden in onze vereenigingen gekomen zijn, waarvoor het noodig is, dat de groenen krachtig gewaarschuwd worden: het sporen. Hierdoor onttrekken zich altijd een groot deel van de studenten aan het eigenlijke leven van de studentenwereld, en sluiten zich op in kleine, los van elkaar staande clubjes, waar zelden een nieuw element in binnentreedt en waardoor zij zich moedwillig buiten het studentenleven stellen. Wel genieten zij vele voordeelen van de studentenwereld, maar weinig is het dat zij eraan teruggeven.

De meeste nihilisten treft men onder de spoorstudenten aan, zij kennen niet de opvoedende kracht die in de studentenwereld leeft, die den enkele en de gemeenschap ten goede komt; en jammer genoeg staan vele andere spoorstudenten dicht bij die nihilisten. Hier zijn aangeland bij de moeilijke forenzen-quaestie waar zoovele groote gemeenten ook onder zuchten. Zonder twijfel zou het de Delftsche studentenmaatschappij zeer ten goede komen als het sporen wat verminderde.

DE F.

SOCIALE AANGELEGENHEDEN EN WETENSCHAP.

Over het Algemeen Kiesrecht.

I.

Het is mijn doel in het S. W. een overzicht te geven van het kiesrechtvraagstuk. Degenen, die zich voor de dagelijkse politiek interesseeren zullen in de volgende artikelen weinig nieuws vinden. Maar waar de kiesrecht-questie tegenwoordig steeds meer en meer op den voorgrond treedt, is het ieders plicht van het vraagstuk op de hoogte te zijn, en mogelijk bereiken deze artikelen eenige studenten, die nog niet door andere bladen zijn ingelicht. In 't volgende zal ik mijn gegevens vooral putten uit het Rapport van de commissie der Liberale Unie, en uit de memorie van toelichting, die de sociaal-democratische kamerfractie bij haar ontwerp tot grondwetsherziening heeft ingediend.

Hoewel men eigenlijk niet kan zeggen, dat de kiesrecht-questie ooit van de baan is geweest, sinds zij voor het eerst de aandacht van volk en regeering heeft gevraagd, valt het niet te betwijfelen, dat haar actualiteit tegenwoordig weer grooter is dan in vele jaren het geval was.

Vooreerst — en dat is het belangrijkste — heeft de nationale meeting op 10 Sept. j.l. te den Haag getoond, dat de eisch van A. K. zich steeds dringender doet hooren; dat breede volksmassa's de politieke onmondigheid als een onrecht gevoelen.

Naast de herleving van de belangstelling voor het kiesrecht in de arbeidende klasse staan andere feiten, die het vraagstuk zoo actueel doen zijn op 't oogenblik. Verleden jaar is het lijvig rapport verschenen door de commissie bestaande uit de heeren Rink, Patijn en de Kanter voor de Liberale Unie uitgebracht, een rapport dat zich ruiterlijk vóór het Algemeen Kiesrecht verklaart. En de Liberale Unie, die tot nu toe nagelaten heeft, dit rapport te behandelen, zal de zaak niet veel langer meer kunen uitstellen: de politieke omstandigheden noodzaken haar zich beslist over het kiesrecht uit te spreken.

Bij de Anti-revolutionairen is de questie nog steeds commissio-nair, maar ook daar zal een rapport nog slechts korten tijd kunnen uitblijven. En ten slotte bestaat de kans, dat na de begroting de voorstellen tot grondwetsherziening in openbare behandeling zullen komen, die de Vrijzinnig-democraten en de Sociaal-democraten hebben ingediend, en die ten doel hebben uit de Grondwet de bepalingen te lichten, welke aan de invoering van A. K. in den weg staan. Aller aandacht is dus tegenwoordig weer op het electorale vraagstuk en de daarmee verbonden questies: evenredige vertegenwoordiging, hervorming of opheffing der Eerste Kamer, referendum, enz. gevestigd.

II.

Voor een juiste beoordeeling van dit zoo belangrijk probleem is een kort historisch overzicht van zijn ontwikkeling onmisbaar. We zullen ons daarbij natuurlijk tot

Nederland beperken. Gevoegelijk kunnen wij dit overzicht beginnen met het jaar 1848. Vóór dien tijd toch werd de Tweede Kamer gekozen door de Staten Provinciaal, deze werden weer door middel van getrapte verkiezingen samengesteld, zoodat de electorale questie van vóór 1848 van gansch ander karakter was, dan na dit jaar, ten gevolge waarvan het voor den hedendaagschen stand van het vraagstuk van weinig belang kan worden geacht, zich in de geschilpunten van voor 1848 te verdiepen.

In 1848 dan werd het beginsel van rechtstreekse verkiezing der 2e kamer aanvaard, en 't daarop betrekking hebbende artikel in de grondwet luidde: „De leden der Tweede Kamer worden in de kiesdistricten, waarin het Rijk verdeeld wordt, gekozen door de meerderjarige ingezetenen, Nederlanders, in het volle genot der burgerlijke en burgerschapsrechten, betalende in de directe belasting eene som, die overeenkomstig met de plaatselijke gesteldheid, doch niet beneden het bedrag van f20,— noch boven dat van f160,— in de kieswet zal worden vereischt.”

Uit dit vastleggen van een census in de grondwet zelf, blijkt hoe huiverig de grondwetgever was om op dit punt te veel vrijheid te laten aan den gewonen wetgever. In de memorie van toelichting werd dan ook vermeld, dat men tot de verkiezing van de 2e kamer wilde laten medewerken „allen, die geacht kunnen worden eenig belang bij „het behoud van den Staat te hebben, en aan wie tevens „genoegzame kennis kan worden toegeschreven om een „goede keuze te doen.” „Men mag veronderstellen,” zoo werd verder betoogd, „dat elk ijverig en beleidvol man, „ook al is hij onder de nadeeligste omstandigheden geboren*), het door werkzaamheid zoover kan „brengen, dat hij de vereischte som tot stijving van de „schatkist zal kunnen bijdragen en alzoo de kiesbevoegdheid verkrijgen.”

Op deze grondslagen werd de kieswet van 1850 opgetrokken, waarvan de details ons minder interesseeren kunnen, nu wij weten, hoe beperkt het aantal kiezers noodzakelijk moest zijn door de vastlegging van den hoogen census in de grondwet.

Van den aanvang af deed de kritiek op het zeer beperkte kiesrecht zich dan ook hooren, vooral richtte zij zich tegen het vastleggen van den census in de grondwet.

In 1869, 1870, 1872, 1877 en 1882 werd telkens weer gepoogd den census in de kieswet te verlagen, maar steeds zonder gevolg. Langzamerhand won de overtuiging veld, dat artikel 76 der grondwet een onoverkomelijke hinderpaal was voor de uitbreiding van het kiesrecht, welke men gevoelde dat in de lijn der liberale staatkunde lag, die tot 1887 in Nederland bijna onafgebroken de heerschende was. De stemmen, die opgingen tot herziening der grondwet, werden steeds talrijker en onder degenen, die destijds krachtig ijverden voor een meer democratisch kiesrecht moet in de eerste plaats Mr. S. van Houten worden genoemd, dezelfde, die later de vader der tegenwoordige kieswet zou worden.

Eindelijk kwam in 1887 de grondwetsherziening tot stand onder het conservatieve ministerie I. Heemskerk Azn. Het artikel, het kiesrecht betreffende werd als volgt gewijzigd: „De leden der Tweede Kamer worden rechtstreeks gekozen „door de mannelijke ingezetenen tevens Nederlanders, die „de door de kieswet te bepalen kenteekenen van geschiktheid en maatschappelijken welstand bezitten en de door „de wet te bepalen leeftijd, welke niet beneden de 23 jaren „mag zijn, hebben bereikt.”

De regeling op den basis van dit compromis, tusschen Kamer en Regeering opgetrokken, in afwachting van de te volgen kieswet, breidde het aantal kiezers voor de Tweede Kamer uit van 3% tot 7% der bevolking. Pas in 1892 werd door Minister Tak van Poortvliet de nieuwe kieswet ingediend. Zij wilde het stemrecht toekennen, aan al degenen, die dit schriftelijk aanvroegen aan de betreffende autoriteiten en niet van eenige openbare of bijzondere instelling van weldadigheid onderstand genoten. Dit ontwerp ondervond dadelijk groote tegenkanting, vooreerst van al degenen, die tegen een ver uitgebreid kiesrecht waren, want Tak's ontwerp zou in de practijk niet meer zooveel van Algemeen Kiesrecht verschillen. Maar verder meenden vele leden der Kamer, dat het ontwerp in strijd was met de grondwet, die bepaalde kenteekenen van maatschappelijken welstand vorderde voor de toekenning der kiesbevoegdheid, en als zoodanig, meenden zij, kon het negatieve kenteeken, van niet te worden bedeed, onmogelijk in aanmerking komen. Een groot aantal amendementen werd

*) Cursiveering van mij. L. Q.

ingediend. Deze gaven den Minister aanleiding zijn ontwerp op eenige punten te wijzigen, o. a. werd als vereischte voor het kiesrecht gesteld, dat men de laatste drie maanden in dezelfde woning was gehuisvest geweest, of gedurende het laatst verlopen jaar hoogstens eenmaal zou zijn verhuisd. De aanneming echter van het amendement—De Meyier, strekkende om van deze woningen het voldoen aan zekere voorwaarden te eischen, noopte de Regeering haar ontwerp terug te trekken. De ontbinding der Tweede Kamer volgde. Men weet, hoe fel de verkiezingsstrijd van die dagen was. Vóór of tegen Tak was schier de eenige leus. Aan den eenen kant stonden de vooruitstrevend liberalen, de radicalen en de Kuyperiaansche anti-revolutionairen, die bij deze gelegenheid openlijk braken met de „mannen met twee namen” in hun partij. Aan den anderen kant, wat er nog over was van de oude conservatieve partij, de oud-liberalen, de anti-revolutionairen, welke De Savornin Lohman volgden en bijna alle katholieken. De uitslag der verkiezing was een nederlaag voor het Ministerie-Tak, dat daarop aftrad.

Het werd opgevolgd door het Ministerie Roëll—Van Houten dat de Kieswet van 1896 tot stand bracht, die behoudens enkele wijzigingen thans nog geldende is, en waarop we straks terug zullen komen. Toch is sinds dien tijd het vraagstuk niet van de baan geweest, wel een bewijs hoe weinig het op definitieve oplossing kan bogen. Schier elke politieke partij heeft in haar program zekere kiesrechtseisen opgenomen en een machtige strooming vóór A. K. bleef ook in 't parlement bestaan. Een motie-Troelstra, in 1899 behandeld, en inhoudende, dat de Tweede Kamer zich in beginsel voor A. K. verklaarde, verwierf 30 stemmen. Maar vele der voorstanders hadden verklaard, zich daarbij niet over de urgentie der grondwetsherziening te willen uitlaten. Een tweede motie—Troelstra, luidende: „De Kamer, overwegende, dat definitieve regeling van het kiesrecht noodzakelijke voorwaarde is voor voldoende sociale wetgeving, en dat daartoe herziening der Grondwettelijke bepaling „omtrent het kiesrecht den weg moet banen, gaat over tot de „orde van den dag,” werd den Sen Mei 1901 met 64 tegen 20 stemmen verworpen.

III.

Gaan we na dit overzicht in vogelvlucht van de parlementaire geschiedenis van het kiesrecht hier te lande nog kortelijk na, hoe deze kwestie buiten de Staten-Generaal in de laatste decennien breede volksmassa's in actie heeft gebracht.

De eerste volksbeweging ten gunste van A. K. dateert van 1882, toen te Utrecht de Bond van Algemeen Kies- en Stemrecht werd gesticht. Hoezeer in deze beweging ook radicalen wakker hebben medegestreden, de massa der troepen werd gevormd door de aanhangers der sociaaldemocratie, die in die dagen langzamerhand in de groote steden vasten voet begon te krijgen onder de arbeidersklasse. En de tegenstanders vereenzelvigden dan ook weldra de kiesrecht- met de socialistische beweging en gingen tegen beide even hevig te keer.

De actie nam een hoogen vlucht en aan haar werk is het zeker voor geen gering deel te danken, dat de grondwetsherziening van 1887 tot stand kwam. Maar nog niet geschoold in den politieken strijd, maar al te zeer van de noodige ontwikkeling verstoken, misten de Nederlandsche arbeiders de energie te blijven strijden, toen hun pogingen voorloopig niet met het gewenschte succes werden bekroond. Men begon ongeduldig en den schijnbaar vruchteloos kamp moede te worden, ging dreigen, dat het de laatste maal was, dat het kiesrecht gevraagd werd, maar wist niet wat aan te vangen, toen het dreigement faalde indruk te maken op de regeering. En ten slotte kwam, wat in de gegeven omstandigheden onvermijdelijk was: de minachting voor het onbereikbare kiesrecht en de zwenking van Domela Nieuwenhuis naar het anarchisme, in welk moeras ook spoedig de geheele sociaaldemocratische bond verdronk. Tijdens de behandeling van de kieswet—Tak was de volksbeweging voor het A. K. vrijwel geheel dood, en aan 't ontbreken van een krachtigen steun in den volkswil zelf moet voor een niet gering deel 't vallen van Tak's ontwerp worden toegeschreven.

Maar ook daarin is verandering gekomen.

In de S. D. A. P. is een nieuwe politieke organisatie van de arbeidersklasse opgekomen, en met de ontwikkeling van deze partij, is ook de actie voor het A. K. weer herleefd. Eerst groeide de beweging zeer langzaam, maar in de laatste jaren steeds sneller, zoodat men heden gerust weer van een

massabeweging kan spreken. De groote vooruitgang der laatste jaren kan blijken uit de volgende cijfers. De eerste nationale meeting voor 't A. K. na de ineenslorting der oude beweging had plaats te 's Gravenhage in 1901 en werd bezocht door 4000 personen, terwijl 40,000 door de afgevaardigden hunner vereenigingen werden gerepresenteerd. De meeting van 1902 te Utrecht telde 6000 deelnemers en 223 vertegenwoordigende vereenigingen met 60.000 leden. In 1903 waren deze getallen te Rotterdam respectievelijk 12000, 350 en 100.000 en nu Zondag in den Haag waren 10.000 menschen op 't terrein en 't aantal deelnemende vereenigingen was tot 500 aangegroeid. Hoeveel leden deze gezamenlijk tellen is ons nog niet bekend, maar zeker meer dan verleden jaar. De achteruitgang van het aantal bezoekers is begrijpelijk, wanneer men Rotterdam met zijn groote arbeidersbevolking met den Haag vergelijkt. Kortom, de eisch van A. K., gedurende een kleine tiental jaren door de arbeidersklasse verlaten voor anarchistische leuzen, begint weer luider en luider te klinken. Verblijvend is vooral de kentering van de vakvereenigingen ten gunste van het A. K. Daaruit blijkt dat de arbeidersklasse uit de mislukking van de Aprilbeweging van verleden jaar praktische lessen heeft getrokken en is gaan inzien, dat de werkstaking, hoe doeltreffend zij in sommige gevallen als strijdmiddel moge zijn, niet bij alle gelegenheden en op alle kwesties met succes is aan te wenden, en dat als de arbeiders zich niet met de politiek willen bemoeien, de politiek zich toch met de arbeiders bemoeit, en dan — men denke o. a. aan 't ontwerp Arbeidscontract — meestal op een voor hen minder aangename wijze.

Uit het feit dat 500, meestal uit arbeiders bestaande vereenigingen dit jaar van hun eisch voor A. K. hebben getuigd, kan voldoende blijken, hoe ongegrond de bewering is, dat de werkersklasse geen interest zou gevoelen voor 't kiesrecht. Dat moge een zeven of acht jaar geleden tot zekere hoogte waar zijn geweest, die tijden zijn voorbij en al zien nu ook nog niet alle arbeiders in dezen hun belangen helder in, we zullen straks bij de bespreking van de bezwaren tegen 't A. K. aangevoerd, niet meer op dit verouderd beweren terugkomen.

L. Q.

(Wordt vervolgd).

Wat is Theosofie?

I.

Onder den titel „Theosofie” verscheen aan het einde van den vorigen cursus in den Vox Studiosorum, een drietal artikelen, waarin een, volgens den schrijver, onpartijdige beschrijving van de Theosofie werd gegeven. Het begin zou den onwetenden lezer dan ook werkelijk den indruk van onpartijdigheid kunnen geven, maar al spoedig toont de schrijver zich in zijn ware gedaante en hij eindigt zijn artikel met een fulnemeerend slot, dat een waardige, hoewel lang niet eerste plaats kan innemen in den rij van geschriften, die op dergelijke wijze de Theosofie meenden te moeten bestrijden.

Genoemd drietal is de laatste aanleiding tot de volgende reeks artikelen, die tot doel heeft in zeer beknopten vorm een samenvatting te geven van de hoofdstellingen der Theosofie in het aspect, dat naar mijn idee het meest met de wijze van denken aan academies overeenkomt. Ik zal hierin niet een rechtstreeksche bestrijding van des heeren B's beweringen trachten te geven, ten eerste omdat sinds dien te veel tijd verstreken is, en vooral ook omdat de heer B. n de keuze van zijn aanhalingen en de weergave der denkbeelden telkens blijken geeft van geheele onbekendheid met het wezen der Theosofie. B. heeft Leadbeater's „Christelijke geloofsbelijdenis” en Sinnett's „Esoterisch Bhuddisme” gelezen, verder eenige handboekjes en waarschijnlijk niets meer. Nu is „Esoterisch Bhuddisme” oud en geeft door zijn afwijkende terminologie zeer licht tot verwarring aanleiding, terwijl de „Christelijke geloofsbelijdenis” een zeer speciaal onderwerp behandelt, waarbij bekendheid met de voornaamste Theosofische leeringen voorop gesteld is, zoodat de heer B. in zijn litteratuur niet erg gelukkig is geweest. Ik ontzeg iedereen het recht over Theosofie te oordeelen, die niet Annie Besant's *) „Oude Wijsheid” en Sinnett's „Groei van de ziel” grondig doorgewerkt heeft, en de heer B. geeft niet de blijken dit gedaan te hebben.

*) Beide boeken zijn als vertaling uitgegeven door de Theosofische Uitgeversmaatschappij te Amsterdam.

(Zie vervolg Bijvoegsel.)

ADVERTENTIEN.

REPETEEREN

Wiskunde, Theoretische
en Toegepaste Mechanica.
Th. F. VREEDE, Havenstraat 3.

M. SNEL, TECHNOLOOG,
REPETEERT

Organische en Anorganische Scheikunde
en Scheikundige Technologie.

Koornmarkt 99.

TE KOOP: een **prachtige**, zoo goed als nieuwe
MICROSCOPE

(1 jaar gebruikt) van de firma SEIBERT.
Polarisatie-inrichting, draaibare tafel met nonius, draai-
bare voet, micrometerschroef etc.
4 Oculairs, 3 Objectieven, condensor, 3 diaphragma's,
gips- en glimmerplaatjes, Bertrandsche lens, etc.
Vergrootingen: 18, 26, 36, 52, 50, 71, 100, 142, 213, 305,
426, 610. Heeft nieuw gekost **f 225**, thans voor **f 200**.
Kan zonder polarisator en analysator gebruikt worden.
Te bevragen bij H. MARTIN, *Breestraat 55*, LEIDEN, of
bij den bediende der P. S.

TER OVERNAME AANGEBODEN:

EEN MICROSKOOP

voor **metaalonderzoek** (gekost hebbende **f 48,-**)
voor **f 30,-**.
Adres Bureau van dit Blad.

Op een der mooiste standen van Delft

degelijke Koffie- en Eettafel aangeboden
tegen lage prijzen. Brieven onder No. 3475s-w Bur. v/d Blad.

TER OVERNAME AANGEBODEN:

1 Teekenportefeuille,

100 × 75, met 3 kleppen.

1 groot Corpsbeeld met console.
Te bevragen aan het Bureau van dit Blad.

Door bijzondere omstandigheden **aangeboden:**

eene nette KAMER

voor **koffie- en eettafel**, gezamenlijk of afzonderlijk.
Gunstige informatiën verkrijgbaar. Adres Bur. v. d. Blad.

Te huur aangeboden: een

gemeubil. Zitkamer met Slaapkamer,
voor **22 gulden** per maand.

Ook gelegenheid voor **10 à 12 Heeren te dineeren.**
Adres Bureau van dit Blad. (63)

Te huur aangeboden bij stil gezin op goeden stand:

2 gemeubileerde Kamers en suite

met een groote en kleine Slaapkamer, zeer geschikt voor
samenwonen van 3 Studenten, tevens ook met **Pension**.
Adres HOFWIJCKPLEIN No. 6, DEN HAAG, in de
onmiddellijke nabijheid Holl. Spoor en Stoomtram Delft.

KOFFIE- EN EETTAFEL

aangeboden voor 5 à 6 personen.

Adres CHOORSTRAAT 59.

Huren van Piano's en Orgels.

Voor H.H. Studenten, die tijdelijk gebruik willen
maken van een instrument, beveelt de onderge-
teekende zich minzaam aan.

F. J. RAAR,
Nieuwstraat 6, DELFT.

Hôtel Café-Restaurant
van ouds het „HEEREN-LOGEMENT”,

Noordeinde No. 50 bij de Haagpoort.

Minzaam aanbevelend, T. V. OOSTERHOFF.

RIJ-JOOL.

Ondergeteekende beveelt zich beleefd aan voor de levering van
Appelbollen, Saucijzen- en Amandelbroodjes.

J. T. GUSSENHOVEN, CUISINIER,
Binnenwatersloot 30.

Café-Restaurant HOTEL CENTRAL.

Levering van Déjeuners, Dinners, Soupers, Koude en Warme Schotels.

Uitstekende gelegenheid om te Dineeren ook bij abonnement.
Pilsener Urquell. Franziskaner Leistbräu.

Verschillende appartementen voor Vergaderingen.

G. M. VAN DE SEIJP Hz., Cuisinier.

B I J V O E G S E L

behoorende tot het STUDENTEN-WEEKBLAD
van DONDERDAG 22 SEPTEMBER 1904.

De Theosofie als Wijsheidsgodsdienst (meer woordelijk: de wijsheid die een goddelijk wezen bezit) maakt aanspraak op twee groote eigenschappen:

- 1°. Zij geeft zich uit als, van alle bestaande stelsels, het dichtst de Waarheid benaderend.
- 2°. Zij zegt de kloof te overbruggen, of liever geheel te dempen, die er in het Westen tusschen Godsdienst en Wetenschap bestaat.

Is dit zoo, dan moet de Theosofie de drie groote takken van het Westersche denken Godsdienst, Wijsbegeerte en Wetenschap in zich bevatten en inderdaad valt het geheele stelsel als vanzelf in deze drie groepen uiteen. Dit gebeurt echter niet in dien zin dat er drie scherp afgescheiden stelsels ontstaan, veeleer zou men kunnen zeggen, dat er een godsdienstig, een wijsgeerig en een wetenschappelijk aanzicht van dezelfde zaak bestaat, wat dan ook zoo moet zijn, wil de tweede groote aanspraak der Theosofie waarheid bevatten. In het volgende zal ik me bijna uitsluitend van het eenvoudigste gezichtspunt, het wetenschappelijke, bedienen en aan het slot even de beide andere aspecten beschouwen.

Ik weet niet langs welken weg de door de Theosofie gepubliceerde stellingen voor het eerst verkregen zijn, doch nu zijn deze steeds langs inductieven weg, dus uit de rechtstreeksche waarneming der feiten, af te leiden. Dit is echter alleen mogelijk voor dengene, die reeds zoover op de menschelijke evolutie-trap gestegen is, dat hij de actueele vermogens, die in elken mensch aanwezig zijn, ten minste gedeeltelijk in zich ontwikkeld heeft. Met het overgrootste deel der menschheid is dit niet het geval, vandaar dat met het geven van leeringen de inductieven weg niet kan gevolgd worden, en men zijn toevlucht wel moet nemen tot de Oostersche wijze van onderwijzen. Daar wordt namelijk eerst het geheele stelsel in zijn hoofdtrekken uiteengezet. Uit het stelsel blijkt dan den weg, waarlangs men tot de werkelijke kennis ervan kan geraken en die de leerling dus maar behoeft in te slaan, om zelf de gekregen leeringen aan de feiten te toetsen.

Voor de niet langs dezen weg ontwikkelden onderzoeker bestaan als eenige waarborgen voor de juistheid der leer:

- 1e. het logisch verband in het geheel.
- 2e. het feit dat voor elk verschijnsel, welk ook, in de natuur, een redelijke verklaring kan gegeven worden binnen het raam van het stelsel, iets waarop geen ander godsdienstig of wetenschappelijk stelsel aanspraak kan maken.
- 3e. de getuigenis van de, sinds het bekend worden der Theosofie langs de door haar aangegeven weg, occult ontwikkelde leden der Vereeniging en in enkele gevallen ook die, van langs een anderen weg occult ontwikkelden.

Er zijn voornamelijk drie grieven, die ik in Delft tegen de Theosofie in haar geheel heb hooren aanvoeren en deze gelden ook elders als groote bezwaren. Allereerst de volgende:

De Theosofie noemt als werkelijke Theosofen en verkondigers van hare leerstellingen de voornaamste wijsgeeren uit de oude geschiedenis, zooals Plato, Pythagoras, Plotinus enz. In antwoord hierop kan gezegd worden dat de Geheime Leer, waarvan de Theosofie de laatste en minst onvolkomen uiting is, als zoodanig altijd bestaan heeft, zoolang er menschen geweest zijn. Dit is op zichzelf niets verwonderlijk, daar de Geheime Leer in haar laagste aspect niets anders is, dan de kennis van de hoogere gebieden van zijn; ik kom hierop later terug. Genoeg zij het hier te zeggen, dat de godsdiensten uit den tijd van Plato c.s. allen bezaten een uitwendige, exoterische, leer en een esoterische, welke laatste alleen door inwijding in de z.g.n. Mysteryën gekend kon worden.

In Egypte had men de Isis-mysteriën met hare verschillende vertakkingen; in Griekenland de mysteriën van Eleusis, Dionysius enz. Nu is van Plato en Plotinus bekend dat zij ingewijden waren; terwijl Pythagoras het geleerde in de Egyptische mysteriën, mede terugbracht naar Italië, en daar zijn bekende occulte school stichtte. Bovendien heeft men de geschriften dezer wijsgeeren slechts te vergelijken met de Theosofische, om zich van de sterke overeenkomst te overtuigen. Wanneer nu ten slotte nog vermeld wordt dat zelfs het woord Theosofisme in de tijden van Plotinus ontstond (3e eeuw na Chr.) zoo zijn hier, dunkt mij, redenen genoeg gegeven, die het beschouwen van Plato c. s. als geestverwanten rechtvaardigen.

Aan de tweede grief, nl. dat de Theosofie zou zijn een afgesloten geheel, dat de Waarheid gaf, heeft die oudere brochure-litteratuur zelf de meeste schuld, daar zij dikwijls de Theosofie als de eenige ware Wijsheid aan den buitenstaander

voorzette. Voor een deel is dit het gevolg van een misverstand, waar deze brochures, over Theosofie sprekende, de Geheime Leer bedoelden, die, alleen voor den occult ontwikkelde mensch kenbaar, evenals van elk groot stelsel, ook van de Theosofie de basis vormt. In hoeverre deze leer de waarheid is, kan natuurlijk door ons niet uitgemaakt worden, maar in geen geval is de Theosofische leer, zooals die door elk bestudeerder uit de bestaande, zeer uitgebreide literatuur kan gedistilleerd worden, volmaakt of alwetend.

Telkens zullen wij in het volgende beknopte overzicht vragen ontmoeten, waarover niets is medegedeeld. Wel is waar zijn de grenzen der tegenwoordige Wetenschap zeer verruimd, maar die grenzen blijven bestaan en slechts de grootscheit van het bekende, kan de onvatbare uitgebreidheid van het onbekende doen vermoeden.

Evenmin is al wat in de Theosofische geschriften staat als evangelie op te vatten. Vergissingen zijn voorgekomen en een enkele maal is er tegenspraak in de uitlatingen der meest gezaghebbende onderzoekers. Dikwijls blijkt, wel is waar, die tegenstelling slechts een schijnbare te zijn, voortvloeiende uit veranderingen in het, vooral in de eerste geschriften, zeer onbestemde naamstelsel, maar toch zijn er enkele plaatsen, waarbij zij nog niet is opgelost.

Wat ten slotte dit naamstelsel betreft, dikwijls wordt geklaagd, dat, de hiervoor gekozen Sanskrit-termen de studie noodeloos bemoeilijken. Het gebruik van het Sanskrit heeft echter zijn zeer goede redenen. Vooreerst is de terminologie voor de behandelde onderwerpen in het Westen zeer onvolledig, en lijden de bestaande woorden als: geest, ziel, geloof enz. aan groote onbepaaldheid in hunne beteekenis, terwijl daarentegen de Hindoe-talen een zeer uitgebreide woordenlijst hieromtrent bezitten. Het was dus beter en gemakkelijker deze te gebruiken, dan een geheel nieuwe te scheppen, vooral ook omdat de Theosofie haar grootste uitbreiding in Engelsch Indië kreeg. Het daar bekende naamstelsel maakte de propaganda zeer veel gemakkelijker.

Ik meen hiermede de voornaamste grieven tegen het stelsel als geheel behandeld te hebben en zal in de volgende artikelen, zooveel mogelijk onafhankelijk van elkander een beknopt overzicht geven van de bekendste leerstellingen.

(Wordt vervolgd.)

J. L.

BOEKBESPREKING.

„Beschouwingen over het groenloopen”
door Dr. J. W. WICHERINK, Arts te Alkmaar.
Amsterdam, VAN HOLKEMA EN WARENDORF.

Aan de verschillende brochures, den laatsten tijd over de ontgroeningsquaestie verschenen, is er nu wederom één toegevoegd van de hand van een oud-voorzitter van den Utrechtsche Studentenbond. Ik heb het geschriftje van 95 pagina's doorgelezen en moet zeggen dat ik er absoluut geen enkelen beschouwing over het groenloopen in heb kunnen vinden.

De schrijver doet niet de vaagste poging ter motiveering van zijne meening omtrent den groentijd. Ook kent hij dezen niet uit ondervinding, al wordt hier en daar beweerd, dat hij wel eens heeft zien donderen. Hij ziet in, dat zijn fulmineeren tegen den groentijd zou worden beantwoord met de redeneering „gij hebt zelf nooit groen geloopt, gij weet er dus (!) niets van af, kunt er dus (!) niet over meepraten, m. a. w. wat „gij beweert verdient geen geloof!” Naar aanleiding daarvan lezen we dan verder; „Het lust mij niet, het onhoudbare van „deze redeneering aan te toonen; 't zou nuttelooze moeite zijn. „Want hoe onhoudbaar, ze zou zeker voor den dag gehaald „worden. En opgeld doen zou ze ook.”

Nu zal die redeneering waarschijnlijk meer opgeld doen wanneer de onhoudbaarheid — zij het dan ook slechts door lusteloosheid — niet wordt aangetoond, dan wanneer dit wel het geval ware, en van af des schrijvers standpunt komt mij het uitlaten van die aantooning dan ook voor als een betreurenswaardige verzwakking van zijn betoog.

Dr. Wicherink zou het groenloopen „evenzeer haten,” „al konden $\frac{9}{10}$ der eenmaal ontgroenden aantoonen, dat „in den regel de novitius een aangename, beschavende, „opwekkende periode van kennismaking met de leden van zijn „a. s. corps doormaakt.” Dat die haat vrij diep zit, zal men

met mij eens zijn. De heer Wichering zegt dan ook zelf, dat zijn grief tegen het ontgroeningssysteem het fundament van dat systeem aantast, dat z.i. rust op dit beginsel: „de novitius is, zoo niet in theorie, dan toch praktisch, op genade of ongenade overgeleverd aan de willekeur zijner z.g. ontbolsteraars, d. z. jonge mannen, wier recht van overmachtsuitoefening op geen enkelen redelijkheidsgrond steunt.” Dit niet-theoretische beginsel lijkt mij een raar ding, dat eene tegenspraak in zich zelf bevat. Als de toestand in theorie anders is, als in de reglementen van dat beginsel niets te vinden is, dan komt het mij onmogelijk voor vol te houden, dat de groentijd steunt op een dergelijk „beginsel”. Iets anders zou het zijn te beweren, dat de praktijk aantoonde, dat het in de groentijd vaak op een dergelijk overgeleverd-zijn uitloopt (al geef ik dat maar niet zonder meer toe). Dit lijkt misschien muggenzifterij, maar er is wel degelijk een diepgaand verschil. Berust iets op een verderfelijk beginsel, dan is het daarmee veroordeeld, is daarentegen het beginsel niet verkeerd, dan worden de gebreken voor verbetering vatbaar. En dat de groentijd volstrekt niet berust op een op genade-of-ongenade-overgeleverd zijn, staat voor mij vast. Dr. W. beschouwt als den bodem, waarop de groentijd staat hetgeen slechts een door allerlei omstandigheden misvormde tak ervan is.

Nu redeneert de schrijver: het groenloopen berust op een verfoeilijk principe; bestrijding van het instituut is een schoone principiële taak van alle tegenstanders; ook in dezen strijd is organisatie gewenscht; die organisatie vindt men in de Studenten-bonden.

In hoeverre van die bonden eene krachtige anti-groentijd-beweging uitgaat weet ik niet in het algemeen. Dat de D. S. B. op dat punt veel zou doen, heb ik nog niet gemerkt.

„Wie eenmaal ontgroend werd, zal door de bank op zijn beurt ook willen ontgroenen, zich zelf wijs makend wellicht dat er veel goeds in het groenwezen steekt, dat het corps met deze instelling staat of valt, of iets dergelijks.” Ergens anders zien wij dat de voorstanders van het ontgroenen alleen onder ontgroenden worden aangetroffen, wat trouwens niet waar is. Maar het komt mij voor dat beide beweringen eerder voor dan tegen het groenloopen pleiten. Vooral is het eigenaardig, dat de schrijver van meening is, dat de bevoegdheid om over den groentijd te oordeelen, omgekeerd evenredig is met de persoonlijke ondervinding die men op het punt heeft. 1e. Ontgroenden zijn er voor, die hebben het mis. 2e. Wilt gij inlichtingen omtrent de opvoedende kracht van het groenloopen, wend u dan tot degenen, die zich na een paar uur of dagen terugtrokken (!) en 3e de schrijver heeft er niets van doorgemaakt en schrijft er een boek over.

Per slot van rekening is het boekje een doorlopend pleidooi voor de Studentenbonden. En niet tegen de corpsen. Dr. W.'s ideaal is één Studentencorps, waarvan dan de reglementen zoo moeten zijn dat zooveel mogelijk ieder student er zich mede moet kunnen vereenigen, daartoe moet de groentijd afgeschaffd en de verplichte kosten verlaagd. Hij geeft op de verschillende punten blijk, overtuigd te zijn van het groote nut van studenten-organisatie.

Over „het Utrechtsch Studenten-Bond” van 1884 en „de(n) Utrechtsche(n) Studenten-Bond” van 1895 bevat het werkje meerdere belangwekkende mededeelingen.

Als geschrift tegen den groentijd beteekent het zeer weinig omdat er volstrekt niet in wordt aangetoond, dat de groentijd slecht werkt en alleen zonder eenige toelichting wordt vooropgesteld dat het beginsel van den groentijd het opgenade-of-ongenade-overgeleverd zijn is. Neemt men dit niet aan, dan zijn al Dr. W.'s opvattingen onhoudbaar, daarom had ik eenig bewijs van deze stelling gemeend te mogen verwachten.

Het doet met dat al goed eens te weten met wien men te doen heeft, dat maakt reeds, dat het werkje een veel minder onaangenaamen indruk maakt dan dat van „een Hoogleeraar”, waarboven het in alle opzichten ver verheven is, behalve misschien in waarde als strijdmiddel tegen den groentijd.

Ts.

DE PRAKTIJK DER KOELOE-ORDANNANTIE, door Mr. J. VAN DEN BRAND.

Van bovengenoemden schrijver hebben reeds 2 gerucht makende brochures het licht gezien; eene oorspronkelijke „de Millioenen uit Deli” en de tweede „Nog eens de Millioenen uit Deli”, als antwoord op een tegenschrift van den resident Kooreman, die meende zich te moeten opwerpen als bestrijder van Mr. van den Brand. De schandelijke toestanden, door den schrijver in deze brochure geopenbaard, zijn bewaarheid

door het onderzoek, ingesteld door Mr. J. F. L. Rhemrev, officier bij den Raad van Justitie te Batavia.

Mr. Van den Brand, die zooals verschillende bladen melden ten gevolge van zijne opeubaringen, te Deli werd geboycot in zijne functie van advocaat, heeft thans eene derde brochure het licht doen zien, getiteld: de praktijk der Koelie-ordonnantie. Het is het tweede geschrift, dat in den laatsten tijd van Christelijke zijde is verschenen; het eerste: de Melaatschen in Suriname en hunne verpleging” door H. H. Zaalberg, die de „ware” slavernij in Suriname (als oorzaak van de melaatscheheid) en het tweede, van Mr. Van den Brand, die de „feitelijke” slavernij te Deli geeselt.

Zal men nu eindelijk eens notitie gaan nemen van koloniale toestanden, „nu hier geen socialist (spreekt), achter wiens woorden, wanneer hij ongerechtigden brandmerkt, men zoo gaarne een vraagteeken plaatst, neen (nu) hier spreekt een „anti-revolutionair rechtsgeleerde in Indië, Mr. J. van den Brand” (Christen-democraat, 3 Aug. 1904).

De toestanden, die in dit werkje geopenbaard worden, demonstreeren op waardige wijze de zegeningen van het Hollandsche bestuur. Enfin, hoe kan 't ook anders, waar onze „vroede vaders” een Raad van Justitie te Medan overbodige luxe oordeelende, de hooggeroemde Hollandsche soliditeit op zwaren proef stelt.

Het boekje is in verschillende hoofdstukken verdeeld; na eene „moderne fabel”, die als inleiding dient, behandelt de schrijver in het eerste hoofdstuk een drietal feiten, door het onderzoek van Mr. Rhemrev aan het licht gebracht; vervolgens een sarcastisch pleidooi over het in-brute optreden van een administrateur tegenover zijne werklieden. Een volgend hoofdstuk draagt den naam van „Eene gevaarlijke operatie”, een vierde is getiteld „Inlandsche wraak”, waarin de schrijver ons vertelt, hoe 3 inlandsche vrouwen, in het volle gezicht van groepjes omstanders, geheel naakt gedwongen werden het emplacement rond te loopen terwijl, de administrateur, zelf de zweep handteerende, woorden gebruikte, die geen hoog denkbeeld geven van 's mans eergevoel.

„Gillende van pijn, voortdurend roepend om: genade, genade, snelden de vrouwen voort. Onbarmhartig daalde de zweep telkens fluitend over de naakte lichamen. Tot driemaal toe was de woeste tocht om het emplacement volbracht, tot een der vrouwen struikelde en allen over elkander neervielen op den stoffigen weg. Daar bleven zij liggen en hoe de zweep ook snerpte over hare lijven, zij rezen niet op. Alleen klonk het gekerm der ellendigen hartverscheurend omhoog.”

„Toen het bloed overvloedig begon te stroomen, hield Krama op met de geeseling en de administrateur, in een bui van weekelijkheid, zei: „Tjoekoe, boleh poelang”. Genoeg, zij kunnen naar huis gaan.”

„Dat zal die beesten leeren hier de hoer te spelen,” vervolgde de zedelijke beheerder, zich tot de assistenten wendend: „Kom, laten we een koelen dronk nemen.”

„De huisjongen bracht bier en de heeren zetten zich neder en bleven „boomen” tot etenstijd”.

In dien nacht deden de vrouwen zelfmoord.

Ten slotte nog een vijftal hoofdstukken, waaronder vooral belangrijk zijn: „de Wortel van het Kwaad,” waarin de schrijver het verkeerde beginsel der Koelieordonnantie als zoodanig qualificeert, en het laatste, waarin Mr. Van den Brand aantoonde, hoe ook de kooplieden, een Raad van Justitie noodzakelijk achtende, zelfs een request opstelden, maar zwichtende voor de dreigementen der planters, dit request niet opstuurden naar Batavia.

Mr. Van den Brand eindigt met deze verklaring: „Mag men de Java-Bode gelooven, dan heeft de Resident werkelijk deze onvergeeflijke zwakheid begaan. In haar nummer van 25 Februari 1904 toch wordt medegedeeld, dat door den Resident van de Oostkust van Sumatra een memorie bij Z.E. den Gouverneur-Generaal is ingediend, concludeerende tegen „het oprichten van een Raad van Justitie te Medan!”

In „Het Vaderland” van 6 September 1904 lezen we evenwel het volgende: „Men meldt aan de Javabode, dat de Minister genegen is gelden toe te staan voor de vestiging van een Raad van Justitie te Medan. Het grootste bezwaar is echter het gebrek aan rechterlijke ambtenaren in Indië. Het zal slechts dan mogelijk zijn een Raad van Justitie te Medan te scheppen, wanneer de raad te Makassar wordt opgeheven en de jurisdictie van dezen wordt overgebracht naar Soerabaia.”

Mocht dit bericht waar zijn, dan pleit dit voor de goede bedoelingen van den Minister. Jammer evenwel, dat, om getrouw te blijven aan het beginsel van de nooit volprezen Hollandsche zuinigheid, de Raad van Justitie te Makassar daardoor wordt opgeheven.

F.

ALLERLEI.

In de *Indépendance Belge* van 4 Sept. j.l. komt het volgende merkwaardige stukje voor:

LES DÉMOCRATES CHRÉTIENS.

En Italie, le Vatican n'y va pas de main morte avec les démocrates chrétiens: il menace de les excommunier purement et simplement. L'*Unita catholica* rapporte, en effet, que M. Biella, administrateur apostolique, a décrété que les écrivains démocrates-chrétiens laïques qui ne soumettent pas à sa censure préventive leurs écrits relatifs à la religion, à la morale et à l'éthique naturelle, ou qui, dans le but d'é luder cette censure, se servent d'organes qui ne sont pas soumis au contrôle ecclésiastique, encourent ipso facto l'excommunication.

Voilà au moins, un moyen pratique d'arrêter les progrès de la démocratie chrétienne. Si le Vatican disposait du service postal, il ne manquerait pas de „caviarder” les journaux qui lui déplaisent et les foules ainsi ne pourraient être contaminées par les idées, qui contrarient l'Eglise. N'est-ce pas la preuve que Pie X entend étouffer la démocratie chrétienne et que l'on avait bien interprété ses intentions en affirmant qu'il ne voulait entendre parler que de démocrates absolument dociles aux volontés des dirigeants cléricaux.

Nos évêques devraient songer à introduire ce système de censure préventive ecclésiastique en Belgique. Cela comblerait d'aise M. Woeste et cela lui permettrait d'arrêter net la propagande démocratique qui entame si fortement les bases du bloc cléricale. Peut-être, de cette manière, M. Woeste pourrait reprendre complètement le dessus à droite et écraser les démocrates chrétiens assez audacieux pour méconnaître son autorité.

C'est égal, cette manière de procéder en Italie contre la démocratie chrétienne prouve que l'Eglise craint terriblement l'effet de sa propagande; mais que penser de ces bons cléricaux qui, en France et chez nous, se prétendent les derniers défenseurs de la liberté et qui commencent par excommunier tous ceux qui osent ne pas penser comme eux? Pour ces gens-là la liberté s'arrête à la crainte des Idées d'autrui.

L'Eglise, œuvre de contrainte morale, s'est toujours appuyée sur la réaction et elle ne peut vivre que par la réaction.

Wat zeggen onze $\wedge \wedge \wedge$ daar wel van?

VASTE STERREN.

Op sterrekundig gebied is onlangs door den heer Prey te Weenen een hoogst belangrijke ontdekking gedaan. Reeds lang geleden had de astronoom Auwers berekend dat de helderste vaste ster aan den hemel, Sirius, slechts $2\frac{1}{2}$ maal zoo zwaar is als een ster in zijn nabijheid van de 9-de grootte, dat wil zeggen met een lichtsterkte welke voor ons oog 1 : 10,000 van die van Sirius bedraagt. De heer Prey heeft dergelijk onderzoek ingesteld omtrent een dubbele ster in het sterrebeeld Ophiuchus (den slangendrager). Door den kijker kan men twee sterren onderscheiden, een van de 4de en een van de 6de grootte. Hij heeft nu bevonden dat de ster met het zwakste licht (een verhouding van 1 : 6) viermaal zoo zwaar is als de zon van de 4de grootte. Vroeger reeds had prof. Schur te Göttingen den afstand dezer dubbelster van de aarde berekend en vond daarvoor 180 biljoenen kilometers. Men heeft nu bevonden, dat van genoemde zon van de 4de grootte het gewicht $\frac{1}{3}$ is van dat van onze zon, en de ster met het zwakkere licht $\frac{1}{3}$ maal zoo zwaar is als onze zon, welke tot de „kleine” hemellichamen is te rekenen.

BERICHTEN EN MEDEDEELINGEN.

Sterrekundige opgaven.

Stand en zichtbaarheid der hoofdplaneten voor September. Mercurius komt 15 Sept. in onderste cinpinctie en wordt dan morgenster. Zij komt nu in een zeer gunstige periode van zichtbaarheid voor diegenen die er eens vroeg voor willen opstaan of er laat voor opblijven, daar zij in begin October twee volle uren voor de zon opkomt. Maar men moet er een buitengewoon heldere hemel voor hebben, want men kan rekenen dat Mercurius in ons klimaat gemiddeld niet meer dan een half uur per jaar zichtbaar is. Venus is avondster en begint zich steeds verder van de zon te verwijderen, echter is ze nog niet waarneembaar.

Mars komt aan den morgenhemel steeds meer uit de zonnestrallen te voorschijn; zij verschijnt de 15e te 2 uur 25 min. boven den horizon.

Jupiter is den ganschen nacht aan de Zuidkant van den hemel zichtbaar als de helderste ster van het firmament, zij heeft een terugwaartsche beweging in het sterrebeeld de Visschen.

Saturnus is nog nagenoeg den ganschen nacht zichtbaar in het Zuiden en Westen, als een rossig gekleurde ster van de eerste grootte, die niet schittert. Zij heeft een zeer zwakke teruggaande beweging tusschen de sterrebeelden Waterman en Steenbok.

Uranus is alleen in de avonduren tusschen Ophiuchus en den Schutter zichtbaar; op 18 Sept. staat zij in kwadratuur met de zon. Uranus is met het bloote oog uiterst moeilijk waar te nemen; men moet daartoe een uitstekend gezicht hebben en weten waar zij staat.

Neptunus begint steeds vroeger in den avond op te komen; op 1 Oct. staat zij in kwadratuur met de zon. Zij bevindt zich in 't sterrebeeld de Tweelingen.

Eerst driehonderd malen vergroot ziet men de planeet als een schijfje dat een blauwe tint heeft.

F.

POLYTECHNISCHE SCHOOL.

Het nieuwe gebouw voor natuurkunde en electrotechniek, aan het Kanaal, waarin zijn gevestigd de afdelingen van de hoogleeraren Snijders, Dr. de Haas en van Swaay en de leeraren van der Bilt en Dr. Siertsema, zal in den loop dezer maand in gebruik worden genomen. Voor dien tijd is het betreden van die gebouwen absoluut verboden.

Tegenspreken kunnen wij het bericht dat in vele couranten de rondte gedaan heeft, als zou de opening door de minister van binnenlandsche zaken geschieden.

S. D. P. C.

SOCIALISTISCH LEESGEZELSCAP.

Zij, die zich op 't leesgezelschap wenschen te abonneeren gelieven zich voor 1 October op te geven aan N. G. Kam, Koornmarkt 72, aan H. Seydenzaal, Havenstraat 8, of aan R. W. v. d. Veen, Noordeinde 50.

Men verbindt zich voor een geheel jaar. Abonnementsprijs f 5.—, te innen in twee termijnen (October en Februari).

In 't leesgezelschap zijn opgenomen: Nieuwe Tijd, Neue Zeit, Socialistische Monatshefte, Gleichheit, Revue Socialiste, Mouvement Socialiste, Avenir Social, Tribune Russe en Justice.

Naamlijst der Candidaat-leden van het Delftsch Studentencorps.

SEPTEMBER 1904.

1 H. J. van Aalderen, w.	H. de Grootstr. 25.
2 W. H. A. v. Alphen de Veer, t.	Phoenixstraat 48.
3 H. T. Ament, t.	Koornmarkt 40.
4 H. P. C. de Balbian, w.	Oude Delft 105.
5 J. C. Bast, t.	v. Leeuwenhoeks. 4.
6 G. Birnie, c.	Voorstraat 38.
7 R. H. Bloembergen, w.	Voorstraat 58.
8 Ch. H. van Bockom Maas, w.	Oude Delft 249.
9 W. S. N. van Bockom Maas, t.	Oude Delft 249.
10 J. de Booy, c.	Oude Delft 184.
11 P. F. de Bordes, b.	Hugoplein 109.
12 E. Borst, c.	Oude Delft 42.
13 A. J. van Braam Houckgeest, t.	Voorstraat 69.
14 W. J. de Breuk, c.	Geer 70.
15 H. W. L. Brückman, c.	Hotel Lubrechts.
16 G. T. de Bruyn Kops, c.	Oude Delft 178.
17 J. E. du Cellié Muller, w.	Oude Delft 15.
18 H. A. A. Collot d'Escury, w.	Hugoplein 109.
19 H. L. Couturier, w.	Brab. Turfn. 82.
20 J. E. Deelken, m.	Havenstraat 37a.
21 T. A. Deen, m.	Oude Delft 15.
22 P. Doyer, w.	H. de Grootstr. 29.
23 H. H. Dresselhuys, w.	v. Leeuwenhs. 38.
24 T. Drossaers, c.	Markt 85.
25 Ch. E. Dutilh, w.	Oude Delft 178.
26 J. R. van Eck, w.	Noordeinde 30.
27 L. Elfrink, t.	v. Leeuwenhs. 37.
28 A. D. Fokker, m.	v. Leeuwenhs. 10.

(Zie vervolg Tweede Bijvoegsel).

Hofleverancier
van
H. M. de Koningin.

S. BRUIGOM.

BLOEMENMAGAZIJN EN KWEEKERIJ.

HOUTTUINEN.

TELEFOON INTERC. 6.

Leverancier
van het D. S. G.

BOUQUETTEN, KRANZEN, VERSIERINGEN,
LOSSE BLOEMEN ENZ. Speciaal ingericht voor verzending.

TE HUUR:
een gemeubileerde ZITKAMER
met groote frissche Slaapkamer (suite)
f 20,- per maand.
Adres VLAMINGSTRAAT 45.

RIJ-JOOL.

Geassorteerde Mandjes WIJN.

Evenals vorige jaren houdt ik mij zeer aanbevolen voor
**het leveren van geassorteerde MANDJES
WIJN.**

Wijnen welke ik lever zijn afkomstig van de CONTI-
NENTAL BODEGA COMPANY, welke ik te Delft ver-
tegenwoordig.

Uitnemende kwaliteiten en billijke prijzen.

Aanbevelend,

L. PENNING,
Restaurant „BAVARIA”.

Filiaal van de Continental Bodega Company.
Telefoonnummer 16.

DEN HAAG.
Boekhorststraat 149-149a.

VLEUGELS.
PIANO'S. — ORGELS.

GOOSEN & SWAGERMAN.

Steeds
ruime
sorteering
van
Instrumenten
van uitsluitend
aanbevelenswaardige
fabrikaten . . . . .

RUILEN.
STEMMEN. REPAREEREN.
Billijke voorwaarden voor
PIANO-HUUR.

Aan onze Magazijnen is steeds
te bezichtigen de beroemde
Pianospeler „SIMPLEX”.

L. PENNING, DELFT,
Restaurant „BAVARIA”.

Oesterhuis.

Dagelijks versche aanvoer van prima
ZEEUWSCHE OESTERS.

Aanbevelend,

L. PENNING.

Telefoonnummer 16.

EETTAFELS.

GELEGENHEID TOT DINEEREN
voor 2 maal 6 à 8 Heeren, van af **55 cents** de persoon.
Adres KOORNMARKT 25.

Repeteeren:

WISKUNDE, PHYSICA,
MECHANICA, GEODESIE.
Dr. A. TOXOPEUS, Markt 37b.

A. J. PRINS,

CHOORSTRAAT 4.

Goedkoopste Papierhandel.

SPECIALITEIT

Dictaten Cahiers.

DELFTSCHE LIMONADE SIROPEN,

waarvan bijzonder uitmunten de
Oranje- of Sinaasappel-Limonade,
f 0,75 de flesch.

6 fl. worden franco door Nederland verzonden.

W. DE HOOGH,
Nieuwe Langendijk 50.

Foto-Artikelenmagazijn

ADR. VAN OOSTEN,

Brab. Turfmarkt 65.

Steeds voorradig de nieuwste en
meest gevraagde artikelen.

DONKERE KAMER DISPONIBEL.

TWEEDE BIJVOEGSEL

behoorende tot het STUDENTEN-WEEKBLAD

van DONDERDAG 22 SEPTEMBER 1904.

29 J. G. Fol, t.
30 W. J. Franck, t.
31 S. J. L. Fraenkel, c.
32 J. A. N. E. K. Fransema, c.
33 C. G. Frohwein, t.
34 H. H. van Gessel, t.
35 A. Gottschalk, w.
36 J. W. Gunning, w.
37 G. E. van de Griendt, c.
38 G. Hamburger, w.
39 A. B. van Hamel, t.
40 A. Ch. van Heerdt, w.
41 K. M. Hengeveld, t.
42 M. A. Henny, c.
43 W. C. van Heurn, c.
44 E. A. Heyse, w.
45 J. Hoek, c.
46 E. Hogerwaard, w.
47 G. J. v. Iolk, c.
48 J. Hoogendijk Az., w.
49 W. P. Idema, w.
50 M. G. M. Kaulbach, c.
51 H. A. W. Klinkhamer, e.
52 J. C. Koch, w.
53 J. E. F. de Kok, t.
54 A. C. Kolff, c.
55 J. C. Kolling, m.
56 M. Koopmans, m.
57 A. Korevaar, c.
58 Ch. J. Krah, w.
59 J. B. Kruijmel, w.
60 M. Ter Kuile, t.
61 T. S. Langemeyer, c.
62 G. J. Laman Trip, c.
63 L. G. Langguth Steuerwald, t.
64 J. T. J. P. Lefebvre, w.
65 K. F. Lim, t.
66 L. H. v. Lith, w.
67 H. J. van Lohuizen, m.
68 J. v. Luttermelt, w.
69 W. P. Maclaine Pont, t.
70 H. F. Mertens, c.
71 W. A. R. Meijer, w.
72 W. M. Meijer, w.
73 T. Meijer Cluwen, c.
74 W. B. Meyboom, w.
75 W. Meyerlingh, t.
76 A. N. Molenaar, t.
77 J. Moll, c.
78 J. T. Mouthaan, c.
79 J. Oele, w.
80 W. J. Oppenoorth, c.
81 J. W. G. Pels Rijcken, w.
82 P. C. Pieters, w.
83 J. J. v. d. Poest Clement, w.
84 E. G. Pot, w.
85 M. J. Römer, w.
86 H. Rombouts, w.
87 Th. Roqué, t.
88 J. A. Royer, c.
89 W. Royer, w.
90 M. v. Rijkevorsel, m.
91 T. van Rijn, c.
92 G. J. Sanches, c.
93 P. van Santen, c.
94 L. T. P. Scheffer, c.
95 A. Schimmel, w.
96 A. Schimmel, m.
97 J. G. W. Sieger, t.
98 N. H. Siewertsz van Reesema, w.
99 A. S. v. d. Sluis, t.
100 F. Smit, w.
101 H. A. de Smit van den Broecke, w.
102 C. J. Snijders, t.
103 H. P. Titsingh, w.
104 W. H. Tromp, w.
105 H. P. van Tuyll v. Serooskerken, c.
106 J. Unger, c.
107 W. J. Unger, w.

H. de Grootstr. 34.
Koornmarkt 40.
Oude Delft 15.
v. Leeuwenhs. 19.
v. Leeuwenhs. 57.
H. de Grootstr. 115a.
Markt 25.
v. Leeuwenhs. 11.
Voorstraat 1.
Binnenwatersloot 27.
H. de Grootstr. 24a.
Oude Delft 249.
Markt 53.
Koornmarkt 54.
Oude Delft 2.
H. de Grootstr. 91.
Houttuinen 15.
Oranje Plantage 13.
Geer 48.
v. Leeuwenhs. 16.
Oude Delft 206.
Koornmarkt 23.
Noordeinde 21.
Oude Delft 141.
Frederikstraat 68a.
Voorstraat 107.
Voorstraat 100.
Brab. Turfm. 74.
H. de Grootstr. 24a.
Kolk 3.
Hypolitusbuurt 47.
Wijnhaven 6.
Verversdijk 2.
v. Leeuwenhoeks. 3.
Oude Delft 178.
Burgwal 16.
Hugoplein 34c.
Brab. Turfm. 82.
Koornmarkt 25.
Havenstraat 38a.
Oude Delft 208.
v. Leeuwenhs. 10.
Oude Delft 35.
H. de Grootstr. 123.
Oude Delft 224.
Hugo de Gr.str. 124.
v. Leeuwenhs. 12.
Spoorsingel 3/10.
Oranje Plantage 21.
Oostsingel 63.
Voldersgracht.
Nieuwstraat 16.
Oude Delft 220.
Oude Delft 55.
Geer 68.
Koornmarkt 38.
Voorstraat 70.
Koornmarkt 65.
Choorstraat 43.
Oude Delft 206.
Oude Delft 128.
Oude Delft 178.
Markt 81a.
Oude Langendijk 16.
Oude Delft 156.
Markt 25.
v. Leeuwenhoeks. 37.
v. Leeuwenhoeks. 37.
H. de Grootstr. 124.
H. de Grootstr. 115.
H. de Grootstr. 33.
Oude Delft 208.
H. de Grootstr. 123.
v. Galenstraat 41.
Oude Delft 141.
Brab. Turfm. 81.
Voorstraat 76.
Markt 15.
Oude Delft 25.

108 L. G. de Val, c.
109 J. Veldkamp, m.
110 T. A. Vening Meinesz, b.
111 J. Versfelt, w.
112 L. van der Vinne, m.
113 C. M. Visman, t.
114 C. S. Vlieland Hein, w.
115 A. J. L. Vogels, w.
116 N. G. de Voogt, t.
117 C. L. de Vos tot Nederveen Cappel, c.
118 C. Vrins, c.
119 J. Vrins, e.
120 C. S. H. Westenberg, w.
121 M. J. v. Westriemen, w.
122 F. G. de Wilde, t.
123 J. J. Witteveen, w.
124 G. F. Wittewaal, c.
125 A. v. Wulfften Palthe, t.
126 G. M. v. d. Wijck, t.
127 A. H. Wymans, s.

Hypolitusbuurt 8.
Oude Delft 210.
Oude Delft 210.
Phoenixstraat 48.
Havenstraat 17.
Oude Delft 35.
Oude Delft 15.
Voorstraat 75.
Voorstraat 45b.
Oude Delft 184.
Hypolitusbuurt 18.
Hypolitusbuurt 8.
Nieuwe Laan 22.
Oude Delft 35.
Havenstraat 37a.
v. Leeuwenhs. 5.
Oude Delft 168.
Nieuwstraat 2.
Binnenwatersloot 7.
Koornmarkt 40.

Totaal 127 Candidaat-Leden waarvan: 35 voor Civiel, 49 voor Werktuigkundig, 10 voor Mijnbouwkundig, 28 voor Technoloog, 1 voor Scheepsbouwkundig, 2 voor Bouwkundig en 2 voor Electrotechniek.

FEUILLETON.

In de Grot met de Echo's

door H. P. B.

In een van de afgelegen gouvernementen van het Russische Keizerrijk, in de buurt van een klein stadje gelegen aan de grenzen van Siberie, speelde zich ongeveer een dertig jaar geleden een geheimzinnige tragedie af. Ongeveer zes werst van het stadje Prozoj, bekend om de wilde schoonheid van zijn omstreken en om de rijkdom van zijn bewoners stond een mooi deftig heerenhuis. De bewoners bestonden uit de eigenaar, een rijk ongetrouwd heer en zijn broeder, die weduwnaar was en de vader was van twee zoons en drie dochters.

Men wist, dat de bezitter van het huis, Izvertzoff de kinderen van zijn broeder had aangenomen als de zijne, en dat hij, daar hij een groote genegenheid opgevat had voor zijn oudste neef, Nicolaas, deze tot universeel erfgenaam van zijn uitgestrekte goederen bestemd had.

De tijden gingen kalm voorbij daarbuiten. De oom werd oud en de neef kwam langzamerhand op leeftijd. Dagen en jaren waren voorbijgegaan in een eentonige kalmte, totdat aan de tot nog toe zoo heldere horizon van deze rustige familie een wolkje verscheen. Op een ongelukkige dag kreeg een der nichtjes het in haar hoofd, zither te willen leeren spelen. En daar dit een instrument is van zuiver Teutoonsche oorsprong en er geen onderwijzer daarvan in de buurt woonde, zoo werd er naar St. Petersburg gestuurd voor beide. Na ijverig zoeken kon er slechts een leeraar gevonden worden, die genegen was om in een buurt, zoo dicht bij Siberie te gaan wonen. Het was een oude Duitser, die daar bij zijn genegenheid gelijkelijk verdeeld had tusschen zijn instrument en zijn aardige, blonde dochter, van geen van beiden scheiden wou. En zoo kwam op een goeden dag de oude zitherspeler aan, met zijn muziekdooz onder zijn eene arm en zijn schoone dochter München leunende op de andere.

Van die dag af aan begon het kleine wolkje snel grooter te worden; want iedere trilling van het melodieuze instrument vond weerklank in het hart van den ouden ongetrouwden oom. Muziek wekt liefde, zegt men, en het werk, dat begonnen was door de zither werd voltooid door Münchens blauwe oogen. Na verloop van zes maanden, was het nichtje een uitstekende zitherspeelster geworden en was de oom tot over zijn ooren verliefd.

Op een morgen verzamelde hij toen zijn aangenomen familie om zich heen, omhelsde hen allen zeer teeder, beloofde hen in zijn testament te zullen herdenken en eindigde met te verklaren, dat zijn onveranderlijk besluit was de blauw-oogige München te trouwen. Hierna viel hij hen om de hals en weende in stille verrukking. En zijn familie, die inzag, dat de kans

op de erfenis verkeken was, weende ook; maar dit was om een andere reden. Daarna troostten zij zich en trachtten zich over de gebeurtenis te verheugen want de oude heer was door iedereen oprecht bemind. Echter verheugden zich niet allen. Want Nicolaas, die zelf diep in zijn ziel getroffen was door de schoone Duitsche, en die nu bevond dat zijn belle en zijn ooms erfenis hem afhandig gemaakt waren, verheugde noch troostte zich, maar was een volle dag lang onzichtbaar.

Ondertusschen had Izvertzoff bevel gegeven dat men zijn reiskoets klaar moest maken tegen den volgenden dag, en men vermoedde dat hij het plan had om naar de stad te gaan ten einde zijn testament te laten veranderen. Die zelfde avond, na 't eten, kon men hooren, dat hij een uitbrander gaf aan zijn oude dienaar, die reeds meer dan dertig jaar in zijn dienst was. Deze man, Ivan, was een inboorling van 't noordelijk deel van Azië, van Kamschatka; was opgevoed in 't Christelijk en men dacht dat hij zeer aan zijn meester gehecht was. Eenige dagen later, toen door de treurige omstandigheden, waarvan verteld zal worden, de geheele politiemacht naar het huis gekomen was, om onderzoek te doen, herinnerde men zich dat Ivan dien avond dronken was geweest; dat zijn meester, die 't land had aan deze ondeugd, hem vaderlijk had afgerost en uit zijn kamer had gegooid, en dat Ivan, toen hij de deur uitwaggelde, verschillende bedreigingen geuit had.

Op het landgoed van Izvertzoff was een geheimzinnig hol, dat de nieuwsgierigheid opwekte van een ieder die het bezocht. Het hol bestaat ook nu nog en is wel bekend bij iedereen inwoner van Prozoj. Een pijnboomenwoud dat vlak bij de tuinpoort begint, klimt op tegen de steilen hoogten van een lange reeks van heuvels. De gang, die naar het hol leidt, dat bekend is onder den naam van de „grot met de echo's", ligt

op ongeveer een halve mijl van het huis, van waar men hem zien kan als een kleine inzinking in de glooiing van een heuvel, bijna verborgen door een weelderige plantengroei, echter niet geheel volkomen, zoo dat een persoon die er binnen treedt gemakkelijk van af het terras voor het huis gezien kan worden. De grot binnengaande komt men eerst in een nauwe gang, en daarna aan een reusachtig hol, zwak verlicht door spleten in het koepelvormige dak, een vijftig voet boven den grond. Het hol zelf is inmens groot en zou gemakkelijk drie duizend personen kunnen bevatten. Een deel ervan was in de dagen van Izvertzoff geplaveid en werd 's zomers vaak gebruikt als balzaal door piepie partijen. Het hol heeft een onregelmatig ovale gedaante en vernauwt zich langzamerhand in een breede gang, die zich vele mijlen ver onder den grond uitstrekt, en zich hier en daar verwijdt tot andere kamers even groot en reusachtig als de balzaal, maar in tegenstelling met deze niet anders te bezoeken dan in een boot, daar zij altijd vol water zijn. Deze natuurlijke bassins hebben de reputatie van onpeilbaar diep te zijn.

Aan de rand van de eerste van deze staat een klein platform, waarop verscheidene zitplaatsen aangebracht zijn, en het is van deze plaatsen af, dat de eigenaardige echo's, die aan den grot zijn naam geven, gehoord worden in al hun spookachtigheid. Een woord, dat gefluisterd wordt, zelfs een zucht wordt opgevangen door talloze spottende stemmen, en in plaats van in omvang af te nemen zooals een fatsoenlijke echo doet, wordt het geluid luider en luider bij iedere volgende herhaling, totdat ten slotte het lijkt op de weerkaatsing van een pistoolschot, en dan trekt het zich terug in een klagende weeklacht in de gang.

Te huur aangeboden:

Gemeubileerde Zit- en Slaapkamer,
aan de straat. Adres: OUDE DELFT 222.

Vegetarisch Restaurant
„THALYSIA",

Noordeinde 32. DELFT.

Geopend van voorm. 10 tot nam. 7 uur.

Aanbevelend,

J. G. SLIEKER JR.

Verschenen bij A. H. ADRIANI, LEIDEN:

Prof. BOLLAND.
ZUIVERE REDE.

Prijs: . . . . f 5,—.

Te huur aangeboden: een ZITKAMER

met 2 ramen aan straat en **afzonderlijk Slaap-vertrek**, voorzien van een flink raam. Huurprijs **f 10** per maand.

Te bevragen bij SMIT, Gasthuislaan 29.

Abonneert U op

„SPORTKRONIEK"

Weekblad voor Sport.

Verschijnt Donderdags.

Abonnementsprijs f 4,— (bij vooruitbetaling).

Uitgever: J. WALTMAN Jr. — Delft.

